

Ervaringen uit de praktijk: Het persoonlijk risicoprofiel voor bestuurders

‘Je kwetsbaarheden kennen sterkt je in je rol’

Jos Som
(burgemeester)

“Het persoonlijk risicoprofiel is een instrument dat voor ons college onmiskenbaar van betekenis is gebleken. Ik zou het mijn collega’s in andere gemeenten zeker aanraden.

In Kerkrade heeft het onderwerp integriteit al enkele jaren een vaste

plaats op de agenda, zowel binnen de ambtelijke organisatie als in de raad en het college. Toen in 2010 in heel Zuid-Limburg screening van wethouders werd geïntroduceerd, vond ik de invulling die G&I daaraan gaf het meest adequaat.

Alle wethouders en ikzelf hebben onder vier ogen een gesprek gevoerd met een adviseur. Er kwam van alles ter tafel: bekende risico’s die inherent zijn aan het bestuurdersvak, maar ook zaken waar we tot dan toe nooit zo bij hadden stilgestaan. Het kwam erop neer dat ieder van ons zichzelf een spiegel voorhield: op welke punten ben ik kwetsbaar?

Doordat iedereen in het gesprek een vergelijkbaar proces heeft doorlopen, delen we de bijbehorende denkwijze. Dat is een groot praktisch voordeel van deze methode. We hebben in dit college de goede gewoonte ontwikkeld om twijfels over een voornemen of beslissing altijd samen te bespreken. Mij persoonlijk leverde het gesprek met de adviseur bovendien een verscherpt inzicht op in mijn persoonlijke stijl van besturen. Daar heb ik nog dagelijks profijt van.

Onlangs heeft de gouverneur aangekondigd in heel Limburg een integriteitstoets voor wethouders te willen invoeren. Dat idee juich ik toe. Belangrijk is wel dat gemeenten de vrijheid houden om zelf een bureau te kiezen. Eigenlijk zou dit Limburgse initiatief landelijk navolging moeten krijgen. Zoiets zet meer zoden aan de dijk dan de aanstaande wetswijziging die burgemeesters ‘verantwoordelijk’ maakt voor het handhaven van de politieke integriteit in hun gemeente.

Mijn eigen uitgangspunt blijft dat ik nooit met het vingertje wijs. Wethouders maken hun eigen keuzes. Als burgemeester wil ik hun voorman zijn, maar de verantwoordelijkheid voor het bewaken van hun integriteit kan en wil ik niet overnemen.”

Dion Schneider
(wethouder)

“Na het vertrek van twee wethouders ben ik in april 2013 tot het college van Kerkrade toegetreden. Daar hoorde een risicoprofielgesprek bij. Ik verwachtte een standaard vragenlijst voorgelegd te krijgen, waarna er een plaatje met aanbevelingen uit zou rollen.

Niets was minder waar.

Ik was aan het wethouderschap begonnen vanuit de gedachte dat een combinatie van de beste intenties en gezond verstand mij een heel eind zou brengen. Nu realiseer ik me dat zo’n houding te optimistisch is – en dus risicovol. Er zijn zoveel facetten om in het oog te houden: bepaalde zaken uit je professionele of persoonlijke leven kunnen breed uitgemeten worden, mensen leggen soms verbanden waar je zelf nog niet op was gekomen. Als beginnend wethouder heb je dat niet altijd even scherp op het netvlies.

Het gesprek met de adviseur van G&I hielp mij de reikwijdte van mijn opdracht van begin af aan te overzien. Daardoor kan ik in de dagelijkse praktijk van het bestuurswerk beter anticiperen: ik ben alert op de mogelijke misverstanden en problemen, zoals het wakken van de schijn van belangenverstrengeling.

Je weet nooit precies hoe er in de buitenwereld over je wordt gedacht. Dat is een feit waarmee ik terdege rekening houd. Mijn keuzes maak ik naar eer en geweten, maar lastige of gevoelige kwesties zal ik altijd in het college bespreken. Daaraan valt niet te ontkomen, al stoort het me soms dat het nodig is. Dat het functioneren van bestuurders onder een vergrootglas ligt acht ik volstrekt normaal. Maar dat mensen actief op zoek gaan naar een reden om iemand te beschadigen? Daarin schuilt een onrechtvaardigheid die ik moeilijk te verkroppen vind.

Erkenning van de problematiek is één ding, de praktische vertaling ervan is een tweede. Je hebt mensen nodig die je helpen reflecteren. Voor een wethouder is de burgemeester bij uitstek een waardevolle gesprekspartner. Maar het kan nuttig zijn om ook op een deskundige van buiten te kunnen terugvallen. Vertrouwen is dan heel belangrijk. Anders blijft spreken over integriteit steken bij de theorie – en dan kom je geen stap verder.”